

Agentura terénní sociální práce

o.s. Johan

zpráva za rok 2001

Moto:

Jako terénní sociální pracovníci přecházíme ze světa společnosti do světů sociálních deviací a zase zpátky. Naše výpovědi a chování musí být takové, abychom se do všech světů mohli vracet.

1. ÚVOD:

Tato zpráva se nerodila jednoduše. Celou dobu jsem balancoval nad úkolem jednoduše sdělit výsledky naší práce a zároveň zachovat anonymitu klientů. Ona anonymita není jen zákonnou nebo etickou normou. Ona také zachovává naši bezpečnost ve světě, ve kterém pracujeme. Prosím přistupujte k těmto zprávám s vědomím, že jejich necitlivé zveřejňování může způsobit problémy a nepříjemnosti nám, kteří kontaktují lidi v jejich prostředí. Nám, kteří procházíme skrze světy nekrytí institucí.

Obvykle se uveřejňuje za jeden rok výroční zpráva. Projekt Agentury terénní sociální práce začal pracovat s klienty a v terénu až v březnu minulého roku. Navíc dobrovolnou formou. K hodnocení činnosti je třeba přistupovat s vědomím obou faktorů.

Pro snadnější orientaci je dobré číst zprávu ve spojení se zprávou o představení projektu. V některých částech k ní směřují odkazy.

Zprávu jsem rozčlenil na tři části. V první je shrnuta historie instituce. Jakým způsobem se jí podařilo nebo nepodařilo začlenit do struktury sociálních institucí, jak se podařilo vybudovat tým pracovníků, pravidla pro provoz...

Druhá část je statistickým shrnutím minulého roku naší práce s klienty. Je jednoduchým účtováním v číselné podobě kolik, čeho, komu, jak často, co, kde.

Třetí částí je kvalitativní část. Chce ukázat právě složitost a rozmanitost práce v terénu. Jsou to upravené anonymní části příběhů našich klientů, klientek, ale i naše vlastní situace, do kterých jsme se dostali, situace, jichž jsme byli svědky.

Tato zpráva nepřináší a ani nemůže přinést řešení sociálních deviací. Chce být reálnou výpovědí o stavu věcí. Chce být podkladem pro diskusi o sociální problematice, chce být pomocníkem pro následnou práci v kamenných sociálních institucích. Věřím, že nám v těchto bodech budete nápomocni.

2. O NÁS

Tento projekt jsem nosil v hlavě a potom i na papíře od června roku 2000, kdy jsem opustil místo vedoucího terénního programu v Centru protidrogové prevence a terapie v Plzni. Obcházel jsem rozličné instituce, kterým jsem projekt předložil a byl odmítnut. Žádná instituce nechtěla tak alternativní projekt přijmout. Důvodem byl injekční výměnný program, prostitutky, toxikomani. Asi nejvíce charakterizuje toto období věta: „No ale tento projekt pro Plzeň není, zde žádné prostitutky nejsou.“ V prosinci 2000 jsem byl pozván, abych udělal dílnu o drogách na semináři, který pořádala Západočeská univerzita, katedra pedagogiky. Tam jsem se seznámil mimo jiné s předsedou občanského sdružení Johan Mgr. Romanem Černíkem. Projekt zaujal a v lednu toto občanské sdružení změnilo stanovy a přibralo pod svá křídla k dosavadní kultuře i sociální projekt.

Po dalším obíhání jsme ve třech začali v březnu pracovat na trase na Zátiší. Vybavení k výměnnému programu jsem dostal zapůjčeno z Prahy od občanského sdružení Sananim a přes různé komplikace se podařilo projekt z papíru převést do ulic. V březnu se konala schůzka terénních pracovníků, společně s protidrogovou koordinátorkou města Plzně, kde byl náš projekt představen. Došlo k dohodě, že na trasu pouliční prostituce si rozdělíme s terénním programem CPPT Plzeň. Takže ve středu a v pátek jsme v uvedené lokalitě mohli působit my. Další lokalitou, kterou jsme dohodli pro náš program bylo sídliště na Vinicích. Dvakrát týdně jsem působil i zde.

V dubnu jsme dostali příslib prvních peněz. Jednalo se o 53 000 Kč, které poskytli Magistrát města Plzně. Tyto peníze byli pouze na vybavení, ne na mzdy. Takže byli jsme tři, každý z nás ještě pracoval a po práci chodil na trasu nebo na Vinice. Občas jsem toho měli opravdu plné zuby, ale nadšení převládalo. V tuto dobu také začala supervize tohoto programu. I díky ní jsme vše zvládali.

V květnu jsme uskutečnili společně s pražskou organizací Rozkoš bez rizika výjezd sanitky. Touto sanitkou, v níž se dělali odběry, gynekologická vyšetření prošlo 8 dívek. Na poprvé se podařilo zachytit dívku se syfilitidou a umístit ji na léčení. To nás hodně povzbudilo k další činnosti. Také se od té doby změnil průběh kontaktů, už jsem nebyli jen „kluci se stříkačkama“, ale začal jsme být odborníky, kteří dokáží poradit a pomoci.

V červnu přibyl do týmu nový člen. Přišla Bc. Jitka Skoblová. Tak se opět zkvalitnily kontakty. Také do týmu přišel nový duch, dívčí, který zavedl přece jen větší pořádek. V tomto období jsme dokonce rozšířili naši činnost na sídliště Vinice.

Stali jsme se partnery pro magistrát, i pro některé odborné instituce a připravovali jsme projekt na rok 2002. V tomto projektu bylo schváleno personální obsazení, materiální vybavení viz projekty.

V listopadu jsme zůstali tři, protože kolega zvolil jinou cestu, než se stát terénním pracovníkem na plný úvazek. To už jsme dostali zprávu, že náš projekt byl přijat magistrátem a zbývalo už pouze schvalování na Meziresortní protidrogové komisi. Takže jsme připravili výběrové řízení pro 2 pracovníky.

Výběrové řízení proběhlo a od prosince tým obohatili Pavel Brenkus a Bc. Markéta Hrušová. Bylo nás pět. Kolega, který v tomto projektu začínal, se rozhodl po ukončení náhradní vojenské služby odejet do světa, takže koncem ledna projekt opustil.

V prosinci přišla zpráva od Meziresortní protidrogové komise, že projekt podpořila. To znamenalo, že od ledna bude tento projekt pro čtyři pracovník plným úvazkem.

Toto období bych charakterizoval jako období spartánské. Bez kanceláře, bez vybavení. Ale podařilo se začít, dokonce udržet kontinuitu práce a začlenit instituci do struktur. Také vybudovat a stabilizovat tým pracovníků. Hlavní důraz byl kladen na odbornost, na supervizi projektu a na jasnost cílových skupin.

3. STATISTIKA

Tato část je ovlivněna tím, že jsem neměli k dispozici kancelář a počítač. Také byl spíše než na dokumentaci kladen důraz na terénní práci. Velkou roli hrála i osobní kapacita dobrovolníků. Přesto je zachyceno to hlavní a byl vytvořen základ pro budoucí dokumentaci.

Každý kontakt obnáší rozhovor a poskytnutí dvou kondomů.

počet klientek na trase: 30

počet kontaktů celkem: 201

průměrný věk: 26,76

věkové rozmezí 18-22: 8

23-30: 13

31-40: 8

výměny: počet klientů: 11
počet klientek: 6
výměny: počet přijatých injekčních stříkaček: 34
počet vydaných injekčních stříkaček: 52

Nepodařilo se působit na sídlišti Vinice. Hlavním důvodem byla omezená kapacita projektu. Čtyři hodiny týdně jsou pro tak rozsáhlou lokalitu a pro tak uzavřenou komunitu opravdu málo. Kontakty tak byly většinou náhodné, neměly potřebnou kontinuitu, klienti se báli využít naše služby. Přesto toto období mělo svoji důležitost v mapování, pozorování lokality, přineslo informace, na které v letošním roce navazujeme.

4. STRÍPKY:

Jedním z velmi frekventovaných výrazů okolo prostituce je výraz pasák. Tento výraz od klientek stojících na trase jsme nikdy neslyšeli. Vždy je to buď přítel, nebo kluci. Jiný výraz je nepříjemný. Mnohdy je onen muž navíc otcem dítěte klientky, někdy i její manžel. Je to nezbytné pro další orientaci.

Pro sociálního pracovníka je klientem muž, který potřebuje injekční stříkačky, testy HIV, sociální, zdravotní nebo právní pomoc. Zároveň je naší klientkou žena, která potřebuje stejné služby. Proto musíme vycházet s oběma skupinami. Navíc ten, který určuje, jestli se s námi bude klientka bavit je vždy muž. Pokud nemáme jeho důvěru, ženu odveze autem, nebo si ji vyzvedne a jde s ní na benzinovou stanici, ... Prostě nám kontakt o samotě neumožní. V počátečním období bylo naším hlavním úkolem vysvětlovat kdo jsme, co nabízíme. V současné době jsou kontakty mnohem hlubší, čímž přinášejí větší množství sociální práce.

Velmi nesnadnou prací je pokud dojde k násilí nebo hádkám mezi oběma skupinami:

L: chodila na ulici s modřinami, s monoklem. Ale nikdy si nepostěžovala, nikdy se nedal rozhovor vést směrem k její bezpečnosti. Můj kluk když se napije, tak potom je jako blázen. To bylo vysvětlení. Toto trvalo asi dva měsíce. Potom přiznala, že ji kluk bije. Sjednali jsme azylový dům mimo Plzeň a nabídli tuto pomoc. Po delším váhání přiznala, že ji nepustí ani nakoupit a navíc pokud pustí ji, nepustí ji s malou holčičkou. Tak jsme ji doporučili kontaktovat policii a objasnili jí co pro ni dále můžeme udělat. Uběhly asi dva další měsíce, kdy sotva jsme začali rozhovor vynořil se kluk, před kterým nemohl rozhovor pokračovat. Po dalším měsíci se na trase přestala objevovat. V novinách vyšel článek, který byl o dívce stejného věku, která kontaktovala policii. Byla to ona.

Tento příběh pokračuje v únoru 2002 se na trase objevila znovu. Prý s přítelem to má vyřešeno, teď má jiný podnájem a je spokojená.

To znamená, že naše pomoc musí být anonymní, abychom ochránili především naši bezpečnost. Také to ukazuje na omezenost naší práce. Zároveň je tento případ ukázkou etických a profesních rozporů v této oblasti.

Také to ukazuje, že hlavní je na klientovi, co nám svěří, s čím přijde. V tomto prostředí je naše intervence omezena.

K: máma dvou dětí, manžel alkoholik, který bil jí i děti. Odejela od něho, má podnájem – 8000 Kč. Práce u pásu v továrně. Stojí vždy jen několik dní v měsíci, aby vydělala na část nájmu. Stojí jakoby bokem, ve stínu. Při prvních kontaktech se s námi odmítala bavit, velmi se styděla. Po dvou měsících se podařilo sebrat výše uvedená data a navázat kontakt. Na podzim snižovaly v továrně stavy, propustili ji. Vyřizování pracovní úřad, odkazy na jinou práci – úklid v nemocnici. A doporučení levnějšího podnájmu. S manželem rozvod, nárokuje si byt. Koncem roku se přestala na trase objevovat.

Klasická sociální prostituce, kdy si žena nevěděla rady v přechodném období rozvodu a ztráty zaměstnání. Dopomohli jsem jí k lepší orientaci v sociálních službách. V současné době na trase není.

Závěr:

Myslím si, že vše podstatné bylo napsáno v předchozích odstavcích. Věřím, že tato forma oslovení a představení programu terénní sociální práce, jeho výsledků, je srozumitelná, vypovídající. Jakékoli dotazy, připomínky, komentáře uvítáme. Otevřený přístup chceme uplatňovat obousměrně jak ke klientům, tak i k institucím a úřadům. Bez další propojenosti by naše práce ztratila smysl.

Bc. Petr Matoušek
vedoucí Agentury terénní sociální práce
Johan o.s.